

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจชุมชน จังหวัดมหาสารคาม ครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากร การวิจัยครั้งนี้มีหน่วยในการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) เป็นกลุ่มธุรกิจชุมชน ประชากร คือ กลุ่มธุรกิจชุมชนในจังหวัดมหาสารคามทั้ง 13 อำเภอ จำนวน 198 กลุ่ม (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดมหาสารคาม. 2552 : 2) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนธุรกิจชุมชนแยกตามอำเภอ

ที่	อำเภอ	จำนวนธุรกิจชุมชน	จำนวนสมาชิก
1	เมืองมหาสารคาม	19	285
2	แกดำ	10	150
3	โกสุมพิสัย	39	585
4	กันทรวิชัย	17	255
5	เสิงยี่สิบ	14	210
6	บรบือ	15	225
7	นาเชือก	12	180
8	พยัคฆภูมิพิสัย	21	315
9	วาปีปทุม	17	255
10	นาโดน	10	150
11	ยางสีสุราช	11	165
12	กุฉีกรัง	10	150
13	ชีนชม	3	45
	รวม	198	2,970

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้จะเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่กระจายในพื้นที่ 13 อำเภอของจังหวัดมหาสารคาม ดังมีขั้นตอนดังนี้

1.2.1 การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมจากกลุ่มธุรกิจชุมชนทั้งหมด จำนวน 198 กลุ่ม โดยใช้สูตรการคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 : 727) ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร

e = ความคาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้ ในที่นี้กำหนดไว้ที่ .05

แทนค่าในสูตรได้ดังนี้

$$\begin{aligned} n &= \frac{198}{1 + 198(0.05)^2} \\ &= 132.44 \end{aligned}$$

จากการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการใส่สูตรทาร์ยามาเน่ ดังกล่าว ได้หน่วยตัวอย่างประมาณ 132.44 ตัวอย่าง และเพื่อให้เป็นตัวเลขจำนวนคู่เพื่อให้ง่ายต่อการจำแนก ผู้วิจัยได้ปัดเศษออกเนื่องจากไม่ถึง 0.5 จึงกำหนดเป็นจำนวนหน่วยตัวอย่าง 132 ราย และเพื่อให้การกระจายข้อมูลตามอำเภอต่าง ๆ โดยใช้สูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$\text{จำนวนหน่วยตัวอย่างในแต่ละอำเภอ} = \frac{\text{จำนวนธุรกิจชุมชนในอำเภอนั้นๆ} \times 132}{198}$$

1.2.2 วิธีการสุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยจะใช้วิธีการสุ่มแบบระดับชั้น (Stratified Random Sampling) ซึ่งเป็นการสุ่มตัวอย่างโดยแบ่งประชากรออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ เรียกว่า ระดับชั้น หรือชั้นภูมิ แล้วสุ่มหน่วยตัวอย่างจากทุกระดับชั้น จากนั้นจึงใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เอาหน่วยตัวอย่างจากแต่ละกลุ่มระดับชั้นตามจำนวนสัดส่วนที่กำหนดตามตัวอย่างในแต่ละอำเภอ

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยจะใช้การจับสลากโดยรวบรวมรายชื่อของกลุ่มตัวอย่างจนครบจำนวนที่ต้องการ ตามตารางที่ 2 มาเป็นกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 2 จำนวนตัวอย่างแยกตามรายอำเภอต่าง ๆ

ที่	อำเภอ	จำนวนธุรกิจชุมชน	จำนวนตัวอย่าง
1	เมืองมหาสารคาม	19	13
2	แกดำ	10	7
3	โกสุมพิสัย	39	26
4	กันทรวิชัย	17	11
5	เชียงยืน	14	9
6	บรบือ	15	10
7	นาเชือก	12	8
8	พยัคฆภูมิพิสัย	21	14
9	วาปีปทุม	17	11
10	นาคูน	10	7
11	ยางสีสุราช	11	7
12	กุฉีกรัง	10	7
13	ชันชม	3	2
	รวม	198	132

โดยทุกกลุ่มธุรกิจชุมชนจะใช้ ผู้นำ คณะกรรมการและสมาชิกกลุ่ม จำนวนกลุ่มละ 5 คน ในการให้ข้อมูลตามแบบสอบถาม ดังนั้นจึงรวมผู้ให้ข้อมูล 132 กลุ่ม x 5 คน = 660 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

2.1 ตัวแปรอิสระ ซึ่งเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจชุมชน คือ

2.1.1 ปัจจัยด้านผู้นำ

2.1.2 ปัจจัยด้านคณะกรรมการ

- 2.1.3 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก
- 2.1.4 ปัจจัยด้านการทำกิจกรรมกับภายนอก
- 2.2 ตัวแปรคั่นกลางหรือตัวแปรเชิงเหตุและผล คือ
 - 2.2.1 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ
 - 2.2.2 ปัจจัยด้านการบริหารการผลิต
 - 2.2.3 ปัจจัยด้านการบริหารการตลาด
 - 2.2.4 ปัจจัยด้านการบริหารการเงินและทุน
- 2.3 ตัวแปรตาม ซึ่งเป็นปัจจัยผลลัพธ์ คือ ความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจชุมชน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยระยะที่ 1 เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้ปรับใช้และพัฒนาเครื่องมือมาจากแบบสอบถามที่มีนักวิชาการได้ทำการศึกษาไว้แล้ว และนำเครื่องมือวัดเหล่านั้นมาปรับข้อความบางส่วนเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทที่ศึกษาในครั้งนี้ ภายใต้การควบคุมดูแลและให้คำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจะแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ชื่อกลุ่มธุรกิจชุมชน ที่ตั้งกลุ่ม และกลุ่มธุรกิจชุมชนได้รับการประเมินที่ระดับกี่ดาว ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการดำเนินงานของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจชุมชนในจังหวัดมหาสารคาม ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของ ลิเคิร์ต (Likert) แบ่งระดับการวัดเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยจัดเรียงเนื้อหา ข้อคำถาม ตามลำดับของปัจจัยที่นำมาศึกษามีจำนวนทั้งหมด 56 ข้อ ดังนี้

1. ปัจจัยด้านผู้นำ	จำนวน 8 ข้อ
2. ปัจจัยด้านคณะกรรมการ	จำนวน 8 ข้อ
3. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก	จำนวน 9 ข้อ
4. ปัจจัยด้านการทำกิจกรรมกับภายนอก	จำนวน 4 ข้อ

5. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ	จำนวน 8 ข้อ
6. ปัจจัยด้านการบริหารการผลิต	จำนวน 8 ข้อ
7. ปัจจัยด้านการบริหารการตลาด	จำนวน 6 ข้อ
8. ปัจจัยด้านการบริหารการเงินและทุน	จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจชุมชน

ใช้อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อรายได้รวมในการประเมินความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจชุมชน โดยการตรวจสอบผลประกอบการในรอบบัญชีที่กลุ่มได้จัดทำขึ้นในรูปแบบของงบกำไรขาดทุน มีข้อคำถามจำนวน 3 ข้อคือ กำไรสุทธิ รายได้รวม และอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อรายได้รวมของธุรกิจชุมชน

3.2 การหาคุณภาพเครื่องมือวัดที่ใช้ในการวิจัย

การหาคุณภาพเครื่องมือวัดในการวิจัยระยะที่ 1 นี้ ผู้วิจัยกำหนดวิธีการตรวจสอบเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือวัด โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.2.1 เครื่องมือวัดทุกฉบับ ได้ผ่านการพิจารณาด้านเนื้อหา ความหมาย และ การใช้ภาษาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความครอบคลุมตามโครงสร้างของเนื้อหา ความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence : IOC) ว่าข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจชุมชนที่นำมาศึกษาทั้ง 8 ปัจจัยนั้น เป็นข้อคำถามที่ตรงกับสิ่งที่ต้องการวิจัย มีความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาเชิงทฤษฎีที่ได้ศึกษา วิเคราะห์และกำหนดไว้เป็นนิยามศัพท์หรือไม่ และตรวจสอบการใช้ถ้อยคำภาษาที่มีความเหมาะสม และสื่อความหมายที่ตรงกับสิ่งที่ต้องการจะสอบถามหรือไม่ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านคือ

1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กฤตพา แสนชัยธร วุฒิการศึกษาปริญญาคุุณภูมิบัณฑิต บริหารธุรกิจ ตำแหน่งอาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ตรวจสอบด้าน โครงสร้างและเนื้อหาการวิจัย

2) นายธาดา กิจชัย วุฒิการศึกษาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยคดีศึกษา ตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนา สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดมหาสารคาม กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ตรวจสอบด้านภาษาการวิจัย

3) ดร. ไพศาล วรคำ วุฒิการศึกษาการศึกษาคุณภูมิบัณฑิต สาขาวิจัยและ ประเมินผลการศึกษา ตำแหน่งรองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม ตรวจสอบด้านสถิติ การวัดและการประเมินผลการวิจัย

3.2.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและผ่านการตรวจสอบเชิงโครงสร้างและเชิงเนื้อหาแล้วไปทดลองใช้กับธุรกิจชุมชนจำนวน 40 กลุ่มในจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย (รังสรรค์ สิงหเลิศ. 2551 : 141)

3.2.3 จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์อำนาจจำแนกรายข้อใช้เทคนิค (Item - Total Correlation) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมของแบบสอบถามด้านนั้น เลือกข้อที่มีค่าตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป

3.2.4 นำข้อที่ได้ตามเกณฑ์มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, Lee Joseph. 1970 : 161) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.81 ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นสูง สามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้

3.2.5 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปพบอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเดิม เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ จนได้รับความเห็นชอบ จึงนำไปจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 นำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย จากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย เสนอไปยังประธานกลุ่มธุรกิจชุมชนในจังหวัดมหาสารคาม เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้นำ คณะกรรมการ และสมาชิกกลุ่ม

4.2 ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

4.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการเชิญผู้นำ คณะกรรมการ และสมาชิกกลุ่มมาร่วมกันทำการกลุ่ม และแจกแบบสอบถาม หลังจากนั้นผู้ตอบแบบสอบถามก็จะทำการตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง แต่ถ้าคำถามใดมีปัญหาจะมีการซักถามและทำการอธิบายเพิ่มเติม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data)

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยในระยะที่ 1 นี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดมาจัดหมวดหมู่ และบันทึกคะแนนแต่ละข้อในรูปแบบรหัส (Coding Form) หลังจากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดไปวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อทดสอบสมมติฐานเชิงทฤษฎีชั่วคราวที่สร้างขึ้นก่อนการวิจัย

5.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Method) เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ความถี่ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.2 สถิติวิเคราะห์ เพื่อทดสอบสมมติฐานในการวิจัย ใช้การวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้าง โดยใช้โปรแกรมลิสเรล (LISREL) (Joreskog, Karl G. & Sorbom, 1998 : 70) และสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจชุมชน โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (Level of Significant .05)